

UDENRIGSMINISTERIET

Tale til brug for udenrigsministeren ved besvarelse af URU alm. del samrådsspørgsmål E og F den 7. november 2023.

Tak for ordet. Jeg sætter pris på denne mulighed for at drøfte den svære situation i Mellemøsten, som berører os alle dybt. Jeg vil give en kort opsummering af situationen og redegøre for regeringens holdning og tiltag de seneste uger, men indledningsvis vil jeg gerne forsøge at sætte nogle ord på den overordnede kontekst.

-oOo-

Indledningsvist er det vigtigt at huske på, hvad der startede den nuværende krise. Israel blev udsat for et forfærdeligt terrorangreb den 7. oktober. Udført af Hamas. Over 3.000 missiler blev affyret fra Gaza mod flere israelske byer, ligesom en stor gruppe Hamas-krigere krydsede ind over grænsen og dræbte hundredevis af civile i de omkringliggende byer. Ca. 240 blev desuden taget som gidsler og ført ind i Gaza. Proportionalt er der tale om et markant større angreb på Israel end 9/11 var det mod USA. Det var det største drab på jøder siden Holocaust.

Jeg tror ikke, at man kan overvurdere det chok, som har ramt den israelske befolkning. Israel har ret til at forsvare sig efter et så grusomt terrorangreb. Der er ikke noget land i verden, som vil tolerere, at dets egne borgere bliver slået ihjel på den måde.

Det sagt, skal Israels reaktion selvfølgelig ske inden for rammerne af folkeretten, herunder den humanitære folkeret. Det indebærer centrale pligter i forhold til beskyttelse af civile. Vi har et fælles ansvar for at gøre, hvad vi kan, for at de civile i Gaza bliver beskyttet. Regeringen har understreget offentligt, at vi er dybt bekymret over antallet af civile ofre i den her konflikt.

Den aktuelle geopolitiske situation spiller også ind. Den israelsk-palæstinensiske konflikt har historisk polariseret verden. Både regionalt og i vores egne samfund. Det vi har været vidne til de seneste uger har været en af de voldsomste eskalationer nogensinde. Men det skaber en ekstra farlig situation, at der er flere lande, som aktivt forsøger at udnytte konflikten til at skabe splittelse mellem os i vesten og centrale globale partnere. Det gør det nødvendigt for os alle at finde de balancer, der vil gøre det muligt at håndtere denne højspændte situation. Men som måske også – på sigt – kan være med til at lægge fundamentet for en genoptagelse af en reel fredsproces mellem israelere og palæstinensere.

Endelig vil jeg gerne her indledningsvis understrege, at det i denne konflikt er afgørende at skelne mellem Hamas og palæstinenserne. Og mellem Hamas og Det Palæstinensiske selvstyre. Hamas er på EU's terrorliste og Selvstyret er dem Danmark og EU har diplomatiske relationer til.

-o0o-

I forhold til situationen på jorden, så har Israel som reaktion på terrorangrebet erklæret krig mod Hamas og har i den forbindelse gennemført meget omfattende luftangreb i Gaza – og senest nu også med landmilitære operationer.

De seneste tabstal lyder på over 1.400 dræbte og over 5.000 sårede israelere. I Gaza meldes om over 10.000 dræbte. Heraf over 4.000 børn. Dertil over 25.000 sårede. Af de ca. 240 gidsler er kun 4 blevet frigivet, mens ét gidsel er blevet befriet af det israelske militær.

Der er desuden store spændinger på Vestbredden i form af bl.a. en bekymrende stigning i bosættervold. Seneste meldinger lyder på 147 dræbte palæstinensere på Vestbredden.

Derudover er der stigende spændinger på grænsen mellem Israel og Libanon med hyppige angreb mellem Israel og Hizbollah.

I forhold til den humanitære situation i Gaza så har ministeren for udviklingssamarbejde og global klimapolitik tidligere i dag været i samråd, hvor han bl.a. har givet en status og redegjort for regeringens tiltag. Men jeg vil kort berøre hovedpunkterne her.

Ingen tvivl om, at den humanitære situation i Gaza er dybt kritisk, og der er behov for hurtig og uhindret humanitær adgang og hjælp til den nødlidende civilbefolkning. Omkring 1,5 mio. personer er internt fordrevne, hvilket svarer til over 60 pct. af befolkningen. Der er akut mangel på beskyttelse, husly, vand, mad, medicin og elektricitet. Herudover er der stort behov for brændstof, hvilket er afgørende for bl.a. hospitalsdrift, mulighederne for at pumpe vand og distribution af nødhjælp på tværs af Gaza. Siden den 21. oktober er der begyndt at blive åbnet op for nødhjælpskonvojer ind i Gaza via grænseovergangen Rafah i Egypten, men behovene er fortsat massive.

[Regeringens holdning]

Lad mig herefter uddybe regeringens position i forhold til den aktuelle udvikling. Det er her vigtigt at understrege, at det både har betydning, hvad vi bilateralt melder ud fra dansk side, og hvad vi kommunikerer gennem EU. Det er ingen hemmelighed, at Israel-Palæstina traditionelt er et emne, hvor der er forskellige holdninger i EU-kredsen. Den aktuelle krise er ingen undtagelse. Men det er alligevel lykkedes at nå til enighed om balancerede fælles erklæringer, både i kredsen af udenrigsministre og i det Europæiske Råd.

Regeringen har siden den 7. oktober på det kraftigste fordømt Hamas' terrorangreb mod Israel. Ligesom vi sammen med EU har opfordret til øjeblikkelig løsladelse af gidslerne. Jeg havde selv mulighed for i sidste uge at mødes med familierne til nogen af gidslerne, herunder også familien til det formodede dansk-israelske gidsel.

Regeringen har også udtrykt vores solidaritet med Israel efter terrorangrebet og understreget Israels ret til selvforsvar. Som nævnt indledningsvis, så er det klart, at dette selvfølgelig skal ske inden for rammerne af folkeretten, herunder den humanitære folkeret.

Regeringen bakker derudover op om FN's krav om hurtig, umiddelbar og uhindret adgang for humanitær hjælp til civilbefolkningen i Gaza. Det er helt afgørende, at hjælpen når frem til dem, som har behov, inklusive gennem humanitære korridorer og humanitære pauser. Spørgsmålet om humanitær adgang var også noget, jeg drøftede med min egyptiske udenrigsministerkollega, Shoukry, da vi talte for et par uger siden, hvor jeg også anerkendte den store og vigtige indsats, som Egypten yder. Det er godt, der nu er kommet gang i nødhjælpskonvojerne, selvom det selvfølgelig ikke er tilstrækkeligt.

Jeg er også glad for, at EU senest har tredoblet sin humanitære bistand til Gaza på over 75 mio. euro. Ligesom regeringen senest har givet et foreløbigt humanitært bidrag til Palæstina på 50 mio. kr. i akut humanitær nødhjælp for at hjælpe civilbefolkningen i Gaza og på Vestbredden, som er hårdt ramt af den drastisk forværrede humanitære situation. Regeringen ser løbende på behovet for nye humanitære bidrag, herunder i lyset af den kommende humanitære konference i Paris den 9. november. De danske bidrag kommer oveni de 115,6 mio. kr., som vi allerede har givet i humanitær bistand til Palæstina krisen alene i år.

Den humanitære situation i Gaza var et af emnerne jeg drøftede med den palæstinensiske udenrigsminister Malki i fredags.

Risikoen for regional eskalation er et andet bekymringspunkt. Det er afgørende, at konflikten mellem Israel og Hamas i Gaza ikke nu udvikler sig til en regional storkonflikt. Det er derfor også noget, vi fra dansk side tager op med landene i regionen, og som er i fokus i hele EU-kredsen.

Derudover, og nok så vigtigt, lægger vi fra regeringens side vægt på behovet for på sigt igen at få fokus på den mellemøstlige fredsproces, også selvom det lige nu ser meget vanskeligt ud.

Vi støtter derfor også, gennem EU, aktivt op om arbejdet hen imod en to-statsløsning. Det står i øvrigt også meget klart i den erklæring, som udgik fra Det Europæiske Råd den 27. oktober.

På det mere overordnede plan er både regeringen og også EU meget optaget af at undgå, at denne konflikt ender i total splittelse. Splittelse mellem israelere og palæstinensere på tværs af den arabiske verden og globalt, splittelse mellem Vesten og det såkaldte Globale Syd, splittelse i vores egne samfund. En splittelse, som kun gavner Hamas og dens støtter. Og Rusland, som håber at konflikten vil fjerne fokus fra angrebskrigen mod Ukraine.

Det er bl.a. også derfor, at både jeg selv og statsministeren har brugt en del energi på det seneste på at række ud til ikke bare Israel, men også en lang række arabiske og afrikanske lande. Og at EU som helhed har indledt en omfattende outreach-indsats, siden konfliktens start.

-oOo-

Hermed slutter min besvarelse af samrådsspørgsmål E og F og jeg ser frem til vores drøftelse.

Tak for ordet.